

PRIJEDLOG

Na temelju članka 31. stavak 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 150/11, 119/14 i 93/16), a u svezi s točkom VI. Odluke o osnivanju Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom („Narodne novine“, broj 76/14) Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj dana _____ 2017. godine donijela

ZAKLJUČAK

Prihvaća se Godišnje izvješće o radu Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom za 2015. godinu, koje je Vladi Republike Hrvatske dostavilo Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom aktom, klase: 343-01/16-01/29, urbroja: 530-06-1-17-16 od 8. veljače 2017. godine.

Klasa:
Urbroj:
Zagreb, 2017.

PREDSJEDNIK

Andrej Plenković

OBRAZLOŽENJE ZAKLJUČKA O PRIHVAĆANJU GODIŠNJEG IZVIJEŠĆA O RADU NACIONALNOG POVJERENSTVA ZA UPRAVLJANJE ZRAČNIM PROSTOROM ZA 2015. GODINU

Na temelju članka 95. stavka 3. i članka 141. Zakona o zračnom prometu („Narodne novine“, broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14), Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o osnivanju Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom („Narodne novine“, broj 76/14).

Sukladno točki VI. Odluke o osnivanju Nacionalnoga povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom, Povjerenstvo o svom radu pisanim putem izvješćuje Vladu Republike Hrvatske najmanje jedanput godišnje.

Slijedom navedenog Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom podnosi Vladi Republike Hrvatske Godišnje izvješće o radu Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom za 2015. godinu te predlaže donošenje Zaključka kojim Vlada Republike Hrvatske prihvaća navedeno Godišnje izvješće, u tekstu koji je Vladi Republike Hrvatske dostavilo Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom.

REPUBLIKA HRVATSKA
NACIONALNO POVJERENSTVO ZA
UPRAVLJANJE ZRAČNIM PROSTOROM
Prisavlje 14, 10000 Zagreb

Sukladno točki VI. Odluke Vlade Republike Hrvatske o osnivanju Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom („Narodne novine“, broj 76/14), Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom dostavlja pisanim putem Vladi Republike Hrvatske

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

**O RADU NACIONALNOG POVJERENSTVA ZA UPRAVLJANJE ZRAČNIM
PROSTOROM ZA 2015. GODINU**

1. UVOD

Nacionalno povjerenstvo za upravljanje zračnim prostorom (nadalje: Povjerenstvo) nadležno je za strateško upravljanje zračnim prostorom (razina 1.) te također ima obvezu donošenja svih provedbenih dokumenata koji su neophodni za potpunu implementaciju sustava fleksibilne upotrebe zračnog prostora.

Kako bi se u praksi provelo oblikovanje (ustroj i struktura), klasifikacija, fleksibilna upotreba zračnog prostora ministar pomorstva, prometa i infrastrukture uz suglasnost ministra obrane, donio je Pravilnik o upravljanju zračnim prostorom („Narodne novine“, broj 138/09). Ovim se Pravilnikom, između ostalog, izvršilo usklađivanje s Uredbom Komisije (EZ) br. 2150/2005 od 23. prosinca 2005. o utvrđivanju zajedničkih pravila za fleksibilno korištenje zračnog prostora, što čini zakonodavnu osnovu sustava upravljanja zračnim prostorom.

Fleksibilna upotreba zračnog prostora je koncept upravljanja zračnim prostorom koji je iznjedrila Organizacija međunarodnog civilnog zrakoplovstva (*International Civil Aviation Organization, ICAO*), a dalje razvila Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe (nadalje: EUROCONTROL), prema kojoj se zračni prostor ne bi trebao određivati niti kao civilni niti kao vojni zračni prostor, nego ga se smatra jednom cjelinom u kojoj se moraju uskladiti i izvršiti potrebe svih korisnika u najvećoj mogućoj mjeri.

**2. OSNIVANJE I RAD NACIONALNOG POVJERENSTVA ZA UPRAVLJANJE
ZRAČNIM PROSTOROM**

Na temelju članka 95. stavka 3. Zakona o zračnom prometu („Narodne novine“, broj 69/09, 84/11, 54/13, 127/13 i 92/14), Vlada Republike Hrvatske donijela je 18. lipnja 2014.

godine Odluku o osnivanju Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom. Istom Odlukom Vlada Republike Hrvatske je za članove Povjerenstva imenovala predstavnike Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, Ministarstva obrane, Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo i Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o..

U 2015 godini dužnosti članova Povjerenstva obnašale su sljedeće osobe:

Dinko STANIČIĆ, predsjednik
Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

Nada BREKALO, tajnik
Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture

Hrvoje FILIPOVIĆ, član
Ministarstvo obrane

Robert HUF, član
Ministarstvo obrane

Milivoj SEVER CUGLIN, član
Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.

Stjepan VARGA, član
Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.

Dragan BILAĆ, član
Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o.

Josip ŠIPEK, član
Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

Vlado BAGARIĆ, član
Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo

Povjerenstvo je tijekom 2015. godine održalo 3 redovna sastanka. Članovi Povjerenstva redovno komuniciraju i izvan sastanaka Povjerenstva, s ciljem efikasnog i optimalnog rješavanja problematike iz nadležnosti Povjerenstva.

Tijekom sastanaka Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom pratilo se i raspravljalo o razvoju FAB CE projekta (Funkcionalni blok zračnog prostora Središnje Europe) te aktivnostima koje su poduzimane od strane zrakoplovnih vlasti Republike Hrvatske u svrhu izvršavanja projektnih zadataka koji su sastavni dio faze implementacije FAB CE projekta. Činjenica da su određeni članovi Povjerenstva također i predstavnici Republike Hrvatske u radnim tijelima FAB CE projekta Povjerenstvu je dodatno olakšala ovaj proces te omogućila uvid u stanje FAB CE projekta iz „prve ruke“. Jedna od aktivnosti sadržanih u ovom projektu od posebnog interesa ovom Povjerenstvu je i uvođenje tzv. „bezrutnog“ zračnog prostora (*Free Route Airspace*) čime se korisnicima zračnog prostora, a posebno civilnom prometnom dijelu, uvelike olakšava planiranje ruta s mogućnošću fokusiranja na trajanje leta, potrošnju goriva i ostale operativne parametre sukladno odabiru korisnika cijelo vrijeme poštujući postojeću strukturu zračnog prometa te ulazne i izlazne točke u odnosni zračni prostor.

Povjerenstvo je u 2015. aktivno pratilo napredak projekta tranzicije BHATM sustava te se po potrebi uključivalo u rad na istom, iako neizravno, preko svojih članova koji su bili uključeni u rad na navedenom projektu.

Nadalje, uzevši u obzir da je Povjerenstvo odgovorno za pripremu i izradu Plana primjene sustava upravljanja zračnim prostorom tijekom 2015. nastavilo je s praćenjem izvođenja aktivnosti predviđenih navedenim Planom te je pokrenut i postupak njegove revizije u smislu ažuriranja statusa aktivnosti koje su izvršene, prilagodbe određenih rokova te jasnijeg i preciznijeg određivanja tijela nadležnih za provedbu pojedinih aktivnosti. Cilj navedenog Plana je konačna uspostava fleksibilnih struktura u zračnom prostoru Republike Hrvatske čime bi se postigla znatno učinkovitija upotreba zračnog prostora Republike Hrvatske te bi se osigurali dodatni resursi za povećanje kapaciteta istog. Ovaj koncept također dozvoljava ukidanje trajnih ograničenja ili rezervacija zračnog prostora Republike Hrvatske.

Tijekom 2015. godine Povjerenstvo je nastavilo provoditi aktivnosti s ciljem povećanja ekonomičnosti leta kroz skraćivanje dužine leta te time smanjenjem vremena leta i potrošnje goriva, povećanja kapaciteta kontrole zračne plovidbe, poboljšanja rutne mreže, umanjena kašnjenja te unaprijeđenja civilno-vojne koordinacije kao i smanjenja potreba za segregacijom zračnog prostora.

Obveza implementacije koncepta fleksibilne upotrebe zračnog prostora sadržana je u pravnoj stečevini Europske unije koju je Republika Hrvatska implementirala u svoje zakonodavstvo. Uspostava sustava fleksibilne upotrebe zračnog prostora u Republici Hrvatskoj je jedan od prioriteta Povjerenstva te je isto tijekom 2015. godine poduzimalo brojne aktivnosti prema svim uključenim stranama s ciljem ubrzavanja procesa uspostave sustava fleksibilne upotrebe zračnog prostora. Tijekom 2015. zabilježen je daljnji nastavak unaprijeđenja rada i razvoja kapaciteta Jedinice za upravljanje zračnim prostorom (*Airspace Management Cell*, nadalje: AMC) u Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe d.o.o. kao i nastavak procesa implementacije specijaliziranih računalnih sustava za upravljanje zračnim prostorom (LARA¹ i PRISMIL²). U 2015. godini je temeljem odredaba Pravilnika o upravljanju zračnim prostorom potpisan Sporazum o postupcima koordinacije u upravljanju zračnim prostorom FIR Zagreb između Vojnog ovlaštenog subjekta (Operativno središte Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane) i AMC. AMC je u 2015. uspješno primjenjivala koncept fleksibilne upotrebe zračnog prostora kroz koordinaciju u stvarnom vremenu s vojnim korisnicima zračnog prostora Republike Hrvatskom. U travnju 2015. održana je Međunarodna vojna vježba ŠTIT 15 koja je za potrebe uvježbavanja gađanja ciljeva u zraku zahtijevala dodatne dijelove zračnog prostora te je temeljem uspješne suradnje i koordinacije Ministarstva obrane, Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. i odnosne zrakoplovne industrije utjecaj na civilni zračni promet bio minimalan.

Tijekom 2015. godine na razini AMC nastavljen je proces implementacije LARA sustava razvijenog s namjerom unaprijeđenja procesa upravljanja zračnim prostorom pružajući međusobnu vidljivost civilnih i vojnih zahtjeva, povećanjem međusobnog razumijevanja i omogućavanja učinkovitijeg procesa suradnje prilikom donošenja odluka u upravljanju i korištenju zračnog prostora.

LARA je namijenjena za prikupljanje, koordiniranje, distribuiranje i kompiliranje podataka u planu uporabe zračnog prostora te za naprednu sustavnu podršku civilno/vojne koordinacije u upravljanju zračnim prostorom.

¹ *Local And sub-Regional Airspace Management support system*

² *Civil-Military Performance Monitoring System*

Ostvareni učinci su smanjenje vremena rezervacije dijela zračnog prostora i oslobađanje zračnog prostora nakon završetka aktivnosti za ostale korisnike zračnog prostora. Ukupni postotak oslobođenog vremena rezervacije dijelova zračnog prostora za vrijeme navedene vojne vježbe je iznosio 41,25%, što znači da je AMC u koordinaciji s vojnim korisnicima smanjio planirano vrijeme rezervacije i zatvaranja dijelova zračnog prostora za više od 40% planiranog vremena.

Nadalje, kako bi se smanjilo opterećenje kontrolora zračne plovidbe te poboljšala mogućnost planiranja njihovog rada, a posebno u vrijeme vršnih opterećenja tijekom godine, AMC je razvila metodologiju procjene tokova zračnog prometa koja je zasnovana na podacima alata za praćenje toka prometa za najkritičnije dijelove zračnog prostora (npr. terminali, sektori..). Procjene se dostavljaju u eskadrole Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane koje, ukoliko je to moguće, pri planiranju vojnog letenja za sljedeći dan izbjegavaju područja ili termine s najvećim procijenjenim opterećenjem. U cilju daljnjeg napretka u koordinaciji i razumijevanju civilnih i vojnih korisnika zračnog prostora AMC je 11., 12. i 19. veljače 2015. održala predavanja djelatnicima Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane u svrhu upoznavanja s konceptom fleksibilne upotrebe zračnog prostora kao i ostalim subjektima i postupcima koordinacije upravljanja zračnim prostorom Republike Hrvatske.

Krajem 2015. godine AMC je pokrenuo projekt izrade AMC web portala u svrhu povećanja stupnja informiranosti svih korisnika zračnog prostora. Portal je zamišljen kao centralizirani sustav sa prikazom trenutnog stanja zauzetosti zračnog prostora i planiranim rezervacijama do sedam dana unaprijed. Portal je prvenstveno namijenjen civilnim korisnicima koji nemaju direktan pristup LARA sustavu. Opći cilj portala je povećati sigurnost u zračnom prometu te svijest o raspoloživosti i upravljanju zračnim prostorom cijele zrakoplovne zajednice. AMC u suradnji sa civilnim ovlaštenim subjektom planira kroz portal izgraditi bazu podataka svih civilnih korisnika zračnog prostora kako bi mogao analizirati potrebe civilnih korisnika i pratiti tekuće trendove zahtjeva za zračnim prostorom. Planirani završetak izrade portala je kraj 2016. godine.

Tijekom 2015. godine u okviru operativnog rada AMC je vodio statistiku rezervacije struktura zračnog prostora FIR Zagreb. Navedena statistika za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2015. godine prikazana je ispod u tablici 1.. Iz statistike je razvidno da je koncept fleksibilne upotrebe zračnog prostora u Republici Hrvatskoj uspio jer je značajno poboljšano planiranje uporabe zračnog prostora i koordinacija s vojnim korisnicima zračnog prostora.

Ovo je najvidljivije u planiranju rezervacija zračnog prostora koje u najvećoj mjeri odgovara stvarnim potrebama korisnika i oslobađanjem prostora nakon završetka aktivnosti u što kraćem vremenskom roku. Smjernica EUROCONTROL-a svim državama članicama jest da omjer vremena korištenja u odnosu na planirano vrijeme rezervacije struktura zračnog prostora kao jedan od ključnih pokazatelja performansi bude veće od 50% te što bliže 100%. AMC Republike Hrvatske je poboljšanjem procesa upravljanja zračnim prostorom i planiranjem uporabe struktura zračnog prostora na pred-taktičkoj razini ostvario rezultat od 84,23% što je značajno iznad donjeg preporučenog praga.

UKUPNO U 2015. (SVE ZONE - R, D, TSA, TRA)				
PLANIRANO VRIJEME REZERVACIJE ZONA [h:min]	OSLOBOĐENO VRIJEME REZERVACIJE ZONA [h:min]	OSLOBOĐENO VRIJEME REZERVACIJE ZONA [%]	VRIJEME KORIŠTENJA ZONA [h:min]	VRIJEME KORIŠTENJA ZONA [%]
6523:15	1028:41	15,77	5494:34	84,23

Tablica 1. Statistika rezervacije struktura zračnog prostora FIR Zagreb

Temeljem zahtjeva Hrvatskog zrakoplovnog saveza od 24. travnja 2012. godine za reorganizaciju strukture zračnog prostora Republike Hrvatske, konkretno promjenu visine G sloja na način da se G sloj podigne sa sadašnjih 300 metara QFE na 3000 metara QNH ili do FL 100, a izvan aerodromskih zona kontroliranih aerodroma te uzevši u obzir kako je reorganizacija zračnog prostora sveobuhvatan proces temeljem zaključaka s XIV. sastanka Povjerenstva održanog 4. lipnja 2012., Hrvatska kontrola zračne plovidbe bila je zadužena za izradu Preliminarne procjene zahtjeva za reorganizacijom donjeg dijela zračnog prostora FIR-a Zagreb. Svrha ovog dokumenta je procijeniti opravdanosti zahtjeva za promjenom u zračnom prostoru, te će se koristiti kao stručna podloga za donošenje konačne odluke o pokretanju predložene promjene, kao i donošenja odluke o potrebnom terminu za realizaciju zahtjeva. Također, tijekom rada na ovom zahtjevu potrebno je pripremiti i sagledati eventualni utjecaj koji bi promjena navedena u zahtjevu Hrvatskog zrakoplovnog saveza imala na postojeće procedure i odvijanje zračnog prometa u Republici Hrvatskoj. U 2015. godini nastavljeni su sastanci vezani za reorganizaciju i očekuje se nastavak u 2016. godini kada se očekuje završetak rada zajedničke radne skupine s konačnim prijedlogom sigurnosne procjene.

Što se tiče privremenih rezervacija zračnog prostora (posebno korištenje kontroliranog zračnog prostora) u 2015. godini Hrvatska kontrola zračne plovidbe zaprimila je 178 zahtjeva od čega je 150 zahtjeva odobreno, a 28 ih je odbijeno. 82 zahtjeva se odnosilo na aktivnosti koje počinju i završavaju unutar jednog dana, a 59 zahtjeva se odnosilo na aktivnosti koje traju više mjeseci (80 i više dana). Velika većina zahtjeva (166) se odnosilo na uspostavu tzv. *ad hoc* područja dok se ostatak odnosio na korištenje unaprijed definiranih područja. Gotovo svi zahtjevi (172) su se odnosili na donji zračni prostor. Detalji o tim zahtjevima prikazani su u tablicama dolje.

Aktivnost	Godina 2015.		
	Odobreno	Odbijeno	Ukupno
Zrakoplovne priredbe	6		6
Puštanje balona	4	4	8
Vatrometi	12	2	14
Letenje jedrilica	9		9
Puštanje letećih lampiona	18	4	22
Zrakoplovni modeli	2		2
Parajedrilice i ovjesne jedrilice	7	4	11
Padobranski skokovi	79	13	92

Ograničenja u zračnom prostoru	4		4
Bespilotni zrakoplovi	9	1	10
	150	28	178

Trajanje aktivnosti Godina 2015.					
1 dan	2 dana	3 dana	4 i više dana	80 i više dana	Ukupno
82	5	6	26	59	178

Vrsta područja godina 2015.							
AD HOC	GAZ Čakovec	GAZ Istra	P&H/VZ Zagorje	PAZ Lučko	PAZ Sinj	PAZ Vrsar	Ukupno
166	1	4	3	1	1	2	178

Povjerenstvo je u 2015., sukladno svojim nadležnostima, aktivno sudjelovalo u radnjama vezanim za ažuriranje i provedbu korektivnih aktivnosti utvrđenih tijekom standardizacijske posjete Europske agencije za sigurnost zračnog prometa - EASA u području upravljanja zračnim prometom, što se u najvećem dijelu odnosilo na način pružanja operativnih usluga u zračnom prometu u zračnom prostoru južno od otoka Palagruže, odnosno potrebe sklapanja međudržavnog sporazuma između Republike Hrvatske i Talijanske Republike o prijenosu ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora pod nazivom CRAYE

Tijekom 2015. Povjerenstvo je ostvarilo kontakt s talijanskim predstavnicima strateške razine upravljanja zračnim prostorom te time započelo proces sređivanja postojećih intervencija u zračnom prostoru u Jadranskom moru, počevši sa SPEEDY zonom. Ovime se otvorila mogućnost za daljnje rješavanje svih otvorenih pitanja između Republike Hrvatske i Talijanske Republike u području sigurnog i učinkovitog upravljanja zračnim prostorom iznad Jadranskog mora.

3. FINANCIJSKA SREDSTVA ZA RAD NACIONALNOG POVJERENSTVA ZA UPRAVLJANJE ZRAČNIM PROSTOROM

Financijska sredstva za rad Povjerenstva planiraju se i osiguravaju u državnom proračunu Republike Hrvatske, u razdjelu 065 - Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture.

U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2015. godinu, na razdjelu: 065 – Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Program 3113 – Razvoj sustava zračnog prometa, na aktivnosti A570001 – Suradnja s međunarodnim organizacijama te provedba mjera razvitka zračnog prometa, na računu: 3291 – Naknade za rad predstavničkih i izvršnih tijela, povjerenstava i sl., za naknadu članovima za sudjelovanje u radu Povjerenstva osiguran je i utrošen iznos od 90.086,88 kuna.

4. ZAKLJUČAK

Sukladno članku 1. Poslovnika Nacionalnog povjerenstva za upravljanje zračnim prostorom, Povjerenstvo je tijekom 2015. godine održavalo službene sastanke kao i dosta neslužbenih sastanaka i neophodne koordinacije između članova i poduzimalo sve potrebne

preventivne mjere i djelovanja u cilju učinkovitog strateškog upravljanja zračnim prostorom (razina 1.).

Oblikovanje (ustroj i struktura), klasifikacija, fleksibilna upotreba zračnog prostora te druge funkcije s ciljem maksimalnog korištenja raspoloživoga zračnog prostora u 2015. godini provodilo se sukladno odredbama Zakona o zračnom prometu te odredbama propisa donesenih na temelju istoga Zakona i u skladu s odgovarajućim EU propisima i međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku.

Izvršenjem niza aktivnosti Povjerenstva u 2015., u narednom razdoblju se predviđaju daljnje aktivnosti vezane za učinkovito upravljanje zračnim prostorom, provođenje svih potrebnih mjera za provedbu Plana primjene sustava upravljanja zračnim prostorom kako bi se sustav fleksibilne upotrebe zračnog prostora na što bolji i efikasniji način primijenio u zračnom prostoru Republike Hrvatske. Također, pratit će se razvoj, operativna primjena te aktivnosti u sklopu FAB CE projekta te će Povjerenstvo biti aktivno u procesu izmjena rutne mreže, optimizacije određenih ruta, nastavka implementacije „bezrutnog“ zračnog prostora i općenito učinkovite upotrebe zračnog prostora Republike Hrvatske. Planirane su i daljnje radnje vezane za rješavanje zrakoplovnih struktura u zračnom prostoru iznad Jadranskog mora, počevši sa SPEEDY zonom. U tom smislu se planiraju daljnji sastanci s talijanskom stranom kao i uspostava stručnog radnog tijela koje će razmatrati zahtjeve svih zainteresiranih korisnika za odnosnim zračnim prostorom kao i potrebe civilnog zračnog prometa te interese naših pružatelja usluga u zračnoj plovidbi.

PREDSJEDNIK POVJERENSTVA

Dinko Staničić

Zagreb, veljača 2017.